

Правова природа Конституції Автономної Республіки Крим

Р. Максакова

кандидат юридичних наук, доцент,
докторант Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України

Стаття присвячена дослідженню правової природи Конституції Автономної Республіки Крим та окремих питань її затвердження Верховною Радою України, а також з'ясуванню меж повноважень Верховної Ради України щодо визначення змісту Закону України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим».

Ключові слова: Верховна Рада України, закон України, Конституція Автономної Республіки Крим, Конституція України, Конституційний Суд України.

Незважаючи на те, що Конституцію Автономної Республіки Крим (далі — АРК) було прийнято 11 років тому, питання її правової природи, порядку внесення змін до неї та набуття ними чинності, визначення меж відповідних повноважень Верховної Ради АРК і Верховної Ради України залишаються надзвичайно актуальними й сьогодні. Завданням цієї наукової статті є дослідження зазначених проблем, а її метою — вирішення теоретичних і практичних питань правової природи, а також аналіз окремих процедур прийняття та внесення змін до Конституції АРК.

У вітчизняній юридичній науці питання порядку розробки та прийняття, змісту й реалізації Конституції АРК досліджувалися в ряді праць, присвячених окремим проблемам правового статусу АРК, зокрема, цьому приділяли увагу Г. Абасова, А. Адельсеїтова, О. Батанов, В. Кичун, О. Копиленко, О. Неделько, В. Семак, В. Дубровський, І. Паршичева, В. Шаповал, Г. Швачка та інші науковці. Деякі аспекти Конституції АРК не залишилися поза увагою й російських дослідників, зокрема Ю. Мешкова та А. Федорова. Але попри достатньо ґрунтовні напрацювання в означеній сфері, питання нормотворчості Верховної Ради АРК, скажімо, щодо прийняття та внесення змін до Конституції автономії, досі вважаються проблемними не лише в науковій думці, а й у взаємовідносинах суб'єктів нормотворчості автономії з органами державної влади України, що зумовлено проблемами реалізації законодавства України.

Конституцію АРК було прийнято на другій сесії Верховної Ради АРК 21 жовтня 1998 року. Вона набула чинності після набрання чинності Законом України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим» від 23 грудня 1998 року¹ (далі — Закон про затвердження Конституції АРК). Президент України підписав цей Закон 31 грудня 1998 року, після чого вперше його було опубліковано в газеті «Голос України» від 12 січня 1999 року. Відповідно саме з цього дня на території автономії почала діяти нова Конституція. Як відомо, до прийняття Основного Закону 1998 року на території АРК з моменту проголошення неза-

¹ Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 5–6. — Ст. 43.

лежності України діяли Конституція Республіки Крим від 6 травня 1992 року та Закон України «Про Конституцію Автономної Республіки Крим» від 4 квітня 1996 року¹.

Питання правової природи нормативно-правового акта, що має назву Конституція АРК, у сучасній науці є дискусійним. Як зазначає В. Шаповал, «ця назва дає підстави деяким дослідникам трактувати відповідний акт як ще одну конституцію в Україні. Але такий підхід не враховує природи конституції як основного закону держави. До того ж він має рудиментарний характер: за умов «соціалістичної федерації» існувала не тільки конституція СРСР, а й конституції союзних та автономних республік. Збереження в деяких пострадянських країнах (Азербайджан, Грузія, Україна, Узбекистан) назви «конституція» для позначення актів, які унормовують питання організації територіальних автономій, в одних випадках було зумовлено своєрідною політико-правовою інерцією, в інших — спробами досягнути компромісу при розв'язанні політичних конфліктів, що виникли на відповідному ґрунті. У сучасній теорії конституційного права згадувані нормативно-правові акти отримали узагальнену назву статутів територіальних автономій»².

Г. Швачка та Є. Назаренко вважають, що Конституція АРК є органічним законом³. На пояснення своєї позиції Г. Швачка наводить такі аргументи. По-перше, у зв'язку з тим, що Конституція АРК затверджується українським парламентом не менш як половиною від його конституційного складу (частина перша статті 135 Конституції України), тобто так само, як і звичайні поточні закони, Конституцію АРК треба вважати законом⁴. По-друге, в системі законів Конституція автономії належить до органічних законів, бо положення Конституції України стосовно Конституції АРК містять бланкетні норми (пункт 37 статті 85, частина перша статті 135 Конституції України), а порядок розробки й прийняття Конституції АРК відрізняється від процедури прийняття інших законів. Слід звернути увагу, що наведені Г. Швачкою та Є. Назаренком аргументи на користь того, що Конституція АРК є органічним законом, базуються на розумінні органічних законів як таких, що приймаються на виконання бланкетних норм Основного Закону⁵. По-третє, згідно з практикою деяких унітарних держав статутні акти автономних утворень належать саме до органічних законів⁶.

¹ Конституція Республіки Крим. — Симферополь: Офіц. изд. Верхов. Совета Республіки Крим, 1992; Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 24. — С. 90.

² Шаповал В. Сутнісні характеристики конституції як основного закону держави // Право України. — 2008. — № 10. — С. 11.

³ Швачка Г. О. Правова природа нормативних актів Автономної Республіки Крим: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. — Х., 2004. — С. 116–119.

⁴ Назаренко Є. В. Запровадження в життя Конституції — головна мета сучасного етапу правової реформи державної влади // Конституція України — основа подальшого розвитку законодавства: 36. наук. пр. — К., 1997. — Вип. 2. — С. 34.

⁵ Кравченко В. В. Конституційне право України: Навч. посіб. — 3-тє вид., виправл. та доповн. — К., 2004. — С. 264.

⁶ Конституция Испании // Испания. Конституция и законодательные акты / Под общ. ред. Н. Н. Разумовича. — М., 1982. — С. 57.

Позицію Г. Швачки ставить під сумнів Р. Губань, який зауважує, що коли підійти до визначення правової природи Конституції АРК з погляду формальної логіки, то вона має меншу юридичну силу, ніж «звичайний поточний» закон¹.

На нашу думку, при розгляді питання щодо юридичної природи Конституції автономії слід брати до уваги певні критерії.

1. За Конституцією України (пункт 3 статті 85) лише Верховній Раді України належить право приймати закони. Відповідно ж до положень частини 1 статті 135 та пункту 37 статті 85 Конституції України Конституцію АРК приймає Верховна Рада АРК, а Верховна Рада України лише затверджує її або зміни до неї законом.

Отже, Конституцію АРК не можна відносити до будь-яких законів, у тому числі й органічних, бо це нормативно-правовий акт Верховної Ради АРК. Підтримуючи тезу В. Опришко про те, що всі нормативно-правові акти АРК є підзаконними², Конституцію АРК як акт автономії слід також вважати підзаконним актом. До того ж Верховна Рада АРК не є суб'єктом права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України, оскільки відповідно до статті 93 Конституції України таке право належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України. Подаючи прийнятну на своєму засіданні Конституцію АРК, Верховна Рада АРК вносить на розгляд Верховної Ради України не законопроект у порядку законодавчої ініціативи, а інший акт, який відповідно не може бути в майбутньому законом України.

Слід звернути увагу, що згідно з пунктом 37 статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить затвердження законом Конституції АРК та змін до неї. Питання розробки, прийняття та внесення змін до Конституції АРК належать до виключної компетенції Верховної Ради АРК. Верховна Рада України, у свою чергу, має повноваження лише щодо затвердження тексту Конституції автономії або тексту змін до неї. Отже, парламент України, виконуючи передбачені пунктом 37 статті 85 Конституції України повноваження, приймає окремий акт у формі закону. Останній надає юридичної сили іншому акту, яким у цьому випадку є Конституція АРК.

2. На думку Г. Мурашина та В. Цоклана, місце акта в ієрархії джерел права відповідає тому місцю, яке посідає в системі суб'єктів народовладдя суб'єкт, що створює це джерело³. Конституція АРК є завершеним, самостійним актом представницького органу АРК — Верховної Ради АРК. У зв'язку з тим, що в ієрархії органів влади вище місце посідає Верховна Рада України, акт, прийнятий Верховною Радою АРК, має меншу юридичну силу, ніж акти, ухвалені парламентом.

3. Як відомо, закон — це нормативно-правовий акт, що приймається в особливому порядку та має вищу юридичну силу і виражає державну волю з ключових

¹ Губань Р. Автономна Республіка Крим як адміністративно-територіальна одиниця // Юридичний журнал. — № 6. — 2008 // <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2955>

² Коментар до Конституції України: Наук.-попул. вид. / Ред. кол. В. Ф. Опришко (голова). — К., 1996. — С. 300.

³ Мурашин Г. О. Юридична природа підзаконних актів прямого народовладдя // Держава і право: Зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. — К., 2000. — Вип. 6. — С. 122–123; Цоклан В. І. Класифікація сучасних джерел конституційного права України: проблеми теорії та практики // Часопис Київського ун-ту права. — 2005. — № 3. — С. 73–80.

питань суспільного життя. Закони приймаються в особливому порядку вищими органами влади або безпосередньо народом шляхом референдуму¹. Те, що закони мають вищу юридичну силу, означає, зокрема, що вони не підлягають затвердженню з боку будь-якого іншого органу². Якщо розглядати Конституцію АРК як закон, то серед наведених вище ознак до Конституції автономії має відношення лише одна: Конституція АРК приймається в особливому порядку. Всі інші перелічені характерні ознаки закону у разі застосування їх до Конституції АРК втрачають свій зміст.

Досліджуючи природу Конституції АРК, В. Цоклан та В. Федоренко дійшли висновку, що за своєю сутністю Конституція АРК виражає політичну волю та законні інтереси багатонаціонального населення АРК, санкціоновані в солідарному порядку державою в особі Верховної Ради України³. Отже, теза про вираження Конституцією автономії державної волі не має підтвердження.

Відповідно до положення частини першої статті 135 Конституції України Конституцію АРК приймає Верховна Рада АРК. За законодавством України цей орган не є вищим органом влади в державі, це представницький орган її складової, адміністративно-територіальної одиниці — АРК.

У зазначеному вище положенні частини першої статті 135 Конституції України закріплено, що Конституцію АРК затверджує Верховна Рада України. Отже, спростовується ще одна ознака Конституції АРК як закону — закони не підлягають затвердженню з боку будь-якого іншого органу.

4. У Рішенні Конституційного Суду України від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003⁴ зазначено, що Закон про затвердження Конституції АРК у системі нормативно-правових актів за юридичною силою посідає таке саме місце, як і інші закони України, зокрема «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України — місто-герой Київ». Згідно з положенням статті 2 Закону про затвердження Конституції АРК Конституція АРК набирає чинності одночасно з набранням чинності цим Законом. Тобто Конституція АРК органічно пов'язана із Законом про її затвердження тим, що лише після затвердження Верховною Радою України вона набуває чинності, але це два самостійні акти. Тому не можна вважати однаковими різні за юридичною природою акти, зводити їх до одного, визначаючи в такий спосіб Конституцію АРК законом.

5. Слід звернути увагу, що в самому тексті Конституції АРК чітко простежується ієрархія нормативно-правових актів. Частина перша статті 2 Конституції АРК встановлює, що правовою основою статусу і повноважень АРК, Верховної Ради АРК і Ради міністрів АРК є Конституція України, закони України, Конституція АРК. Конституція автономії зазначена в переліку як окремий, інший, на відміну від Конституції України та законів України, акт.

¹ *Общая теория права и государства: Учеб.* / Под ред. В. В. Лазарева. — 2-е изд., перераб. и доп. — М., 1996. — С. 144.

² Там же. — С. 145.

³ Цоклан В. І., Федоренко В. Л. Система сучасних джерел конституційного права України: Моногр. / За ред. В. Л. Федоренка. — К., 2009. — С. 151.

⁴ Офіційний вісник України. — 2003. — № 5. — Ст. 192. — С. 92.

Спираючись на ці критерії, можна стверджувати, що Конституція АРК є підзаконним нормативно-правовим актом локального характеру, який було прийнято на виконання норм Конституції України, законів України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України. У свою чергу, Закон України про затвердження Конституції АРК є законом, який надає акту АРК юридичної сили.

Специфічною рисою Конституції АРК серед інших актів у системі законодавства України та актів автономії є особливий порядок її прийняття, набуття чинності та внесення до неї змін. Відповідно до частини першої статті 135 Конституції України Конституцію АРК приймає Верховна Рада АРК, а затверджує Верховна Рада України не менш як половиною від конституційного складу Верховної Ради України.

Тривалий час питання форми правового акта та, відповідно, юридичної сили акта, яким повинна бути затверджена Конституція АРК, було в центрі уваги багатьох наукових дискусій. Така проблема спричинена тим, що Конституція України, закріпивши в частині першій статті 135 положення про обов'язковість затвердження Конституції АРК Верховною Радою України, не визначила, яким саме актом Верховної Ради України має бути затверджена Конституція автономії, а це, у свою чергу, породжувало припущення, що цим актом могла бути й постанова парламенту. Частково відповідь на це питання дав Конституційний Суд України, який у своєму Рішенні від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, зокрема в пункті 1.3, наголосив, що «Верховна Рада України акт затвердження Конституції Автономної Республіки Крим визначила саме у формі закону України, а не постанови. Це відповідає конституційним засадам демократичної, правової держави, якою проголошено Україну (стаття 1 Конституції України), і є логічним продовженням формування законодавчої бази щодо вирішення питань адміністративно-територіального устрою України». Цим положенням Конституційний Суд лише затвердив здійснювану практику реалізації Верховною Радою України повноважень щодо визначення конституційно-правового статусу АРК, бо прийнята 21 жовтня 1998 року Верховною Радою АРК Конституція АРК фактично і так була затверджена Законом України від 23 грудня 1998 року № 350–XIV.

Пізніше форма правового акта, яким повинна затверджуватися Конституція автономії або зміни до неї, була закріплена на конституційному рівні. Так, Законом України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222–IV було доповнено статтю 85 Конституції України пунктом 37, за яким до повноважень Верховної Ради України належить затвердження законом Конституції АРК та змін до неї.

Відповідно до пункту 37 статті 85 Конституції України, пункту 3 Закону про затвердження Конституції АРК¹ та частини першої статті 27 Конституції АРК встановлено, що «зміни до Конституції АРК приймаються Верховною Радою АРК і затверджуються Законом України». Слід звернути увагу, що відповідно до положень статті 48 Конституції АРК лише за Верховною Радою АРК визнається виключне право щодо зміни Конституції АРК. Тобто населення автономії позбавлено права прямого впливу на зміст положень Конституції автономії. Хоча в дея-

¹ *Відомості Верховної Ради України.* — 1999. — № 5–6. — Ст. 43.

ких випадках населення АРК в обов'язковому порядку долучається до вирішення питання про внесення змін до положень Конституції АРК (у разі якщо зміни стосуються обмежень статусу і повноважень АРК, Верховної Ради АРК і Ради міністрів АРК, визначених Конституцією України і законами України), але таке рішення не має обов'язкового характеру для Верховної Ради АРК. Це зумовлено тим, що відповідно до пункту 2 статті 48 Конституції АРК такі зміни можуть вноситися Верховною Радою АРК на підставі рішення консультативного республіканського (місцевого) референдуму. Згідно з частиною першою статті 30 Регламенту Верховної Ради АРК зміни і доповнення до Конституції АРК приймаються більшістю голосів від загального складу Верховної Ради (100 депутатів Верховної Ради АРК)¹. Конституція АРК набирає чинності одночасно з набранням чинності Закону про затвердження Конституції АРК (стаття 2 зазначеного Закону).

Текст Конституції АРК разом із Законом «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим» повинен бути опублікований в офіційних виданнях Верховної Ради України та набирає чинності з дня його опублікування (такий порядок обнародування Конституції автономії встановлений згідно зі статтею 5 Закону про затвердження Конституції АРК)². Крім того, відповідно до пункту 6 Положення «Про порядок опублікування та набуття чинності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Ради міністрів Автономної Республіки Крим», затвердженого Постановою Верховної Ради АРК від 21 квітня 1999 року № 471-2/99, після затвердження Конституції АРК, змін і доповнень до неї, вони публікуються також в офіційних виданнях Верховної Ради АРК, а саме: у «Збірнику нормативно-правових актів Автономної Республіки Крим» та газеті «Крымские известия»³.

Незважаючи на те, що на законодавчому рівні порядок прийняття та внесення змін до Конституції АРК врегульований належним чином, конституційна практика свідчить про існування прогалин у нормативно-правовому регулюванні процедур зазначеного порядку.

Так, наприклад, суб'єкт права на конституційне подання — Верховна Рада АРК — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), пункт 1 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про затвердження зміни до статті 22 Конституції Автономної Республіки Крим щодо строку повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим» від 19 березня 2009 року № 1167-VI (далі — Закон).

У пункті 1 розділу II «Прикінцеві положення» Закону встановлено, що «Закон набирає чинності з дня його опублікування і вводиться в дію з дня призначення відповідно до Конституції і законів України наступних чергових виборів до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, які будуть проведені у 2010 році.

¹ Регламент Верховной Рады Автономной Республики Крым. Утвержден Постановлением Верховной Рады Автономной Республики Крым от 30 июня 1998 г. № 109-II // www.crimea-portal.gov.ua/index.php?v=2&tek=46&par=13

² Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 5–6. — Ст. 43.

³ Сборник нормативно-правовых актов АРК. — 1999. — № 4. — Ст. 335.

Дія цього Закону не поширюється на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим п'ятого скликання».

Автор клопотання вважає, що Верховна Рада України при затвердженні законом України змін до Конституції АРК, прийнятих Верховною Радою АРК, створила «додаткову норму» і в такий спосіб вийшла за межі своїх повноважень, чим порушила частину другу статті 6, статті 19, 58, пункт 37 частини першої статті 85, пункт 1 частини першої статті 138 Конституції України.

Конституційний Суд України розглянув зазначене подання у своєму Рішенні від 17 грудня 2009 року № 33-рп/2009 і установив, що, визначаючи при прийнятті Закону час проведення виборів до представницького органу автономії, Верховна Рада України втрутилася у компетенцію Верховної Ради АРК¹. Та, відповідно, вирішив визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), словосполучення «які будуть проведені у 2010 році» першого речення пункту 1 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про затвердження зміни до статті 22 Конституції Автономної Республіки Крим щодо строку повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим» від 19 березня 2009 року № 1167-VI.

Цілком підтримуємо висловлену позицію Конституційного Суду України і звертаємо увагу на те, що підставою для такого висновку Суду могла бути відсутність у чинному законодавстві України відповіді на запитання: чи дозволена конституційно-правовою природою Закону про затвердження змін до Конституції АРК (який є специфічним і має містити виключно доповнюючі спеціалізовані норми, що санкціонують набуття чинності іншим нормативно-правовим актом або його окремими положеннями) наявність у ньому інших норм, зокрема регулятивних, що унормовують правовідносини, стосовно яких Верховна Рада АРК не приймала жодних рішень (ситуація із затвердженням Законом України змін до статті 22 Конституції АРК)?

З огляду на проведений нами аналіз положень чинного законодавства України можна відповісти на поставлене запитання та навести певні висновки з основних питань конституційного подання Верховної Ради АРК.

Як зазначалося вище, відповідно до пункту 37 статті 85 Конституції України парламент лише затверджує, а не здійснює регулювання цієї сфери конституційно-правових відносин, бо в цьому випадку текст зазначеної статті Конституції мав би містити норми щодо повноважень Верховної Ради України щодо визначення, встановлення, регулювання або внесення законом змін до Конституції автономії, а не затвердженням законом змін, як передбачено цим пунктом. У статті 19 Конституції України зазначено, що органи державної влади (у цьому випадку — Верховна Рада України) зобов'язані діяти лише на підставі, передбаченій Конституцією та законами України.

На нашу думку, в цьому разі парламент України, виконуючи передбачені пунктом 37 статті 85 Конституції України повноваження, має діяти за аналогією підписання законів України, прийнятих Верховною Радою України, Президентом

¹ <http://www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=86494>

України, який, здійснюючи свої повноваження, має право лише підписати або не підписувати закон шляхом застосування вето. Право додаткового регулювання правовідносин, закріплених у певному законі, поданому парламентом на підписання главі держави, Конституцією України не передбачено.

Також прикладом може бути порядок затвердження законом міжнародних договорів, як це закріплено у пункті 32 статті 85 Конституції України, що відносить до повноважень Верховної Ради України надання законом згоди на обов'язковість міжнародних договорів України та денонсацію міжнародних договорів України.

Хоча Конституція АРК набирає чинності одночасно з набранням чинності Законом про затвердження Конституції АРК, тобто органічно пов'язана з ним (як це було встановлено в пункті 1.3 Рішення Конституційного Суду України від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003¹), проте це два самостійні акти. Метою і змістом цього Закону не може бути регулювання будь-яких правовідносин, пов'язаних зі статусом автономії, її органів тощо. Основне його призначення — затвердити або повернути Конституцію АРК чи зміни до неї на доопрацювання до Верховної Ради АРК. Тому Верховна Рада України не мала права, приймаючи Закон про затвердження змін до Конституції АРК, передбачати в ньому будь-які додаткові норми.

Рішенням Конституційного Суду України 18 вересня 2008 року № 17-рп/2008 (у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 3 Закону України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим») встановлено, що «Конституція Автономної Республіки Крим може змінюватися через регулювання закріплених у ній повноважень автономії, для чого суб'єкти права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України можуть ініціювати внесення змін до Конституції України в частині цих повноважень, а також через прийняття окремих законів України в межах конституційних повноважень автономії, визначених статтями 134, 138 Конституції України».

Отже, виконуючи законодавчі функції, Верховна Рада України може приймати додаткові (у тому числі регулятивні) норми щодо конституційно-правового статусу автономії окремим законом або шляхом внесення змін до вже чинних законів, але не до Закону про затвердження змін до Конституції АРК.

Зазначені аргументи щодо юридичної природи та порядку прийняття і внесення змін до Конституції автономії дають підстави дійти таких висновків:

1. Питання розробки, прийняття та внесення змін до Конституції АРК належать до виключної компетенції Верховної Ради АРК. Верховна Рада України має повноваження лише щодо затвердження тексту Конституції автономії або тексту змін до неї. Тобто парламент України, виконуючи передбачені пунктом 37 статті 85 Конституції України повноваження, приймає окремий акт у формі закону, який, у свою чергу, надає юридичної сили іншому акту, котрим у цьому випадку є Конституція АРК.

2. Конституція АРК є підзаконним нормативно-правовим актом локального характеру, який було прийнято на виконання норм Конституції України, законів

¹ Офіційний вісник України. — 2003. — № 5. — Ст. 192.

України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України. У свою чергу Закон України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим» є законом, який надає акту АРК юридичної сили.

3. Закон про затвердження змін до Конституції АРК не може містити інші норми, зокрема регулятивні, що унормовують правовідносини, стосовно яких Верховна Рада АРК не приймала жодних рішень.

Максакова Р. М. Правовая природа Конституции Автономной Республики Крым. *Статья посвящена исследованию вопроса юридической природы Конституции Автономной Республики Крым и отдельных вопросов, касающихся ее утверждения Верховной Радой Украины, а также выяснению пределов полномочий Верховной Рады Украины относительно определения содержания Закона Украины «Об утверждении Конституции Автономной Республики Крым».*

Ключевые слова: *Верховная Рада Украины, закон Украины, Конституция Автономной Республики Крым, Конституция Украины, Конституционный Суд Украины.*

Maksakova R. M. Legal nature of the Constitution of the Autonomous Republic of Crimea. *Present entry is dedicated to the research of the legal nature of the Constitution of the Autonomous Republic of Crimea and specific questions in regard to its approval by the Verkhovna Rada of Ukraine, as well as identification of limits of the authorities of the Ukrainian parliament regarding determination of the content of the Law of Ukraine «On Approval of the Constitution of the Autonomous Republic of Crimea».*

Key words: *Verkhovna Rada of Ukraine, law of Ukraine, Constitution of the Autonomous Republic of Crimea, Constitution of Ukraine, Constitutional Court of Ukraine.*